

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 20.03.2017 r.

PSZ.II.431.10.2017

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	21. 03. 2017
L.dz. zał.	
Podpis	

Pan Marek Scelina
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
ul. Studzienna 2
25 – 544 Kielce

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona została w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Kielcach w dniach **20 – 23 lutego 2017 r.**

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 r., poz. 575 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Katarzyna Arendarska - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 106/2017 z dnia 16.02.2017 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.
2. Pani Anna Konieczna - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 105/2017 z dnia 16.02.2017 r.
3. Pani Anna Krupa - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 03), upoważnienie nr 104/2017 z dnia 16.02.2017 r. – udział w kontroli w dniach 20, 22 i 23.02.2017 r.
4. Pani Alicja Saran – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 04), upoważnienie nr 103/2017 z dnia 16.02.2017 r. – udział w kontroli w dniu 20.02.2017 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

- 1. Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.**
- 2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**
- 3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:**
 - a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.**
 - b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.**
 - c) Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.**
- 4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.**
- 5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy**
- 6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.**

Okres objęty kontrolą: 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie miasta Kielce.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Miasta Kielce i funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Statut Ośrodka wprowadzony został Uchwałą Nr XLIV/797/2013 Rady Miasta Kielce z dnia 16 maja 2013 r. w sprawie nadania statutu MOPR w Kielcach Uchwałą Nr XXI/416/2016 Rady Miasta Kielce z dnia 18 lutego 2016 r. wprowadzono zmiany w statucie w związku z przyznawaniem i wypłacaniem świadczenia wychowawczego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2016 r. poz. 195). Natomiast regulamin organizacyjny Ośrodka został wprowadzony Zarządzeniem Nr 29/2016 z dnia 28.10.2016 r. Dyrektora MOPR w Kielcach. Zgodnie ze statutem i regulaminem Ośrodek realizuje zadania w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej wynikające z w/w ustawy. Zadania te realizowane są przez Dział Opieki i Wychowania, którego kadre stanowią: kierownik działu, zastępcy kierownika, konsultanci, starsi specjaliści, starsi specjaliści pracy socjalnej, specjaliści pracy socjalnej, starsi asystenci rodziny, asystenci rodziny, młodszy asystenci rodziny, starsi inspektorzy, inspektorzy, starsi referencje i referencje. Do zadań Działu w zakresie pracy z rodziną należy m.in.: organizowanie pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej poprzez:

współdziałal w opracowywaniu programów wspierania rodziny i czuwania nad ich realizacją, merytoryczny nadzór nad systemem opieki nad dzieckiem i rodziną; koordynowanie pracy socjalnej na rzecz rodzin z dziećmi zgłoszonymi do Zespołu Profilaktyki Rodzinnej; udzielanie pomocy rodzinom z dziećmi w formie poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie grup wsparcia; koordynowanie pracy z rodziną przez asystentów rodziny; sporządzanie i merytoryczna obsługa umów z rodzinami wspierającymi.

W ramach Działu Opieki i Wychowania wyodrębniona została komórka organizacyjna pod nazwą „Zespół Profilaktyki Rodzinnej”. Powstanie Zespołu Profilaktyki Rodzinnej reguluje Zarządzenie nr 37/2013 Dyrektora MOPR w Kielcach z dnia 1 sierpnia 2013r. w sprawie wyodrębnienia Zespołu Profilaktyki Rodzinnej. W skład Zespołu wchodzi:

- koordynatorzy,
- specjalista/specjalista pracy z rodziną,
- terapeuta ds. uzależnień,
- konsultant psychologiczny,
- młodsi asystenci rodziny/asystenci rodziny/starsi asystenci rodziny.

Do zadań Zespołu Profilaktyki Rodzinnej należy w szczególności:

- 1) koordynowanie pracy socjalnej na rzecz rodzin z dziećmi niewydolnych wychowawczo,
- 2) opracowanie wstępnej diagnozy problemów występujących w rodzinie wymagającej wsparcia,
- 3) pomoc pracownikowi socjalnemu w ustaleniu planu pracy socjalnej z rodziną i wspieraniu go w realizacji tego planu,
- 4) pomoc asystentowi rodziny w opracowaniu planu pracy z rodziną i wspieraniu go w realizacji tego planu, w przypadku przydzielenia rodzinie asystenta,
- 5) stałe monitorowanie i ewaluacja realizacji planu pracy socjalnej/planu pracy z rodziną,
- 6) współpraca i współdziałanie z innymi osobami i instytucjami w celu przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej rodziny objętej wsparciem zespołu, realizowana między innymi w ramach posiedzeń zespołu.

Zarządzenie Nr 14/2015 Dyrektora MOPR w Kielcach z dnia 14 września 2015r. (**zał. nr 2**) określa Regulamin funkcjonowania Zespołu Profilaktyki Rodzinnej. W regulaminie wskazano cele zespołu, tj. cel profilaktyczny, wspierający, interwencyjny oraz zadania poszczególnych członków Zespołu Profilaktyki Rodzinnej. Regulamin określa także zasady zgłaszania rodzin do Zespołu, tryb pracy w Zespole, zgłaszanie rodziny do Sądu Rodzinnego oraz dokumentację. Zapisy Regulaminu obejmują tryb pracy Zespołu w przypadku rodzin zgłoszonych do objęcia pracą asystenta rodziny z wyszczególnieniem: rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w czasowej pieczy zastępczej, rodziny zobowiązane przez sąd opiekuńczy do pracy z asystentem rodziny.

Zgodnie z ww. Regulaminem praca Zespołu jest dokumentowana w oparciu o:

- protokoły/notatki przyjęcia zgłoszenia,
- kartę zgłoszenia do Zespołu,
- protokoły z posiedzeń ZPR wraz z listą obecności,
- notatki służbowe,
- sprawozdania z pracy socjalnej,
- opinie pedagogiczne i psychologiczne,

- pisma instytucji lokalnych
- zaświadczenia (np. o leczeniu uzależnień, o stanie zdrowia, opinie z poradni itp.)
- pisma do Sądu i postanowienia sądowe.

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 575 z póź. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Opracowany i realizowany dotychczas gminny program wspierania rodziny został przyjęty Uchwałą nr LXV/1157/2014 Rady Miasta Kielce z dnia 4 września 2014r. w sprawie przyjęcia do realizacji „Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej dla Miasta Kielce na lata 2014-2016”. Program łączy zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej i gminy z zakresu wspierania rodziny. Kielce jako miasto na prawach powiatu wdrażało w/w Program uwzględniając wymogi ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program na lata 2014-2016 składa się z następujących części:

- I. Określenie definicyjne rodziny, sytuacja prawa, założenia programu.
- II. Demografia i diagnoza rodzin naturalnych.
- III. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w Kielcach.
- IV. Analiza SWOT.
- V. Identyfikacja zasobów instytucjonalnych miasta działających na rzecz wsparcia rodzin.
- VI. Cele programu.
- VII. Monitorowanie i ewaluacja programu.
- VIII. Roczne limity rodzin zastępczych zawodowych.

Zasadniczym celem Programu było zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwój systemu pieczy zastępczej jako czasowej formy sprawowania opieki i wychowania dzieci w przypadkach niemożności wywiązywania się z tych obowiązków przez rodziców naturalnych. Program stworzony został w parciu o diagnozę sytuacji na lokalnym rynku.

Program na lata 2017-2019 jest obecnie opracowywany. Jak wynika z wyjaśnień zastępcy dyrektora MOPR pani Doroty Ławniczak, aktualny program został już częściowo opracowany przez poszczególne działy Ośrodka. Osobom kontrolującym udostępnione zostały dotychczas opracowane materiały (**zał. nr 3**). Celem strategicznym Programu na lata 2017-2019 jest doskonalenie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej na terenie Miasta Kielce. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez realizację celów głównych i celów szczegółowych. Program wskazuje działania do realizacji, określa wskaźniki oraz realizatorów poszczególnych działań. Wśród celów głównych wskazane zostały:

- CEL 1: Wzmocnienie funkcji rodziny jako naturalnego środowiska opiekuńczo-wychowawczego dla dzieci;
- CEL 2: Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców biologicznych;
- CEL 3: Wspieranie placówek opiekuńczo-wychowawczych w osiągnięciu standardu opieki i wychowania;
- CEL 4: Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.

Realizatorami planowanych działań będą: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach, Miejski Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, placówki wsparcia dziennego działające na terenie Miasta Kielce, Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Zespół Placówek „Kamyk”, Zespół Placówek „Dobra Chata”, placówki opiekuńczo-wychowawcze, kluby integracji społecznej, Miejski Urząd Pracy, Wydział Mieszkalnictwa Urzędu Miasta Kielce, organizacje pozarządowe oraz instytucje szkoleniowe prowadzące bezpłatne szkolenia zawodowe.

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach zatrudnia 14 osób na stanowisku asystenta rodziny, które posiadają kwalifikacje zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (**zał. nr 1 cz. II**). W dokumentacji znajdują się pisemne oświadczenia w/w osób, iż nie były one pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie była im zawieszona ani ograniczona, nie został nałożony na nie obowiązek alimentacyjny oraz że nie były skazane prawomocnym wyrokiem, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 - 4.

Zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 nie stwierdzono również łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie Gminy Kielce oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Każdy asystent posiada *Kartę opisu stanowiska pracy pracownika Działu Opieki i Wychowania*, która określa kwalifikacje pracownika, cel główny stanowiska pracy, zakres wykonywanych czynności, a także uprawnienia i odpowiedzialność oraz wykaz instytucji do współpracy (**zał. nr 4**) – uwzględniając wszystkie zadania asystenta.

W okresie objętym kontrolą asystenci rodziny podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach specjalistycznych i zajęciach warsztatowych, o których mowa w załączniku nr 1 cz. II dot. tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów do niniejszego wystąpienia.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;

Zgodnie z informacją uzyskaną w trakcie kontroli oraz zawartą w załączniku nr 1 cz. IV opieką 14 asystentów objętych jest 84 rodzin z terenu Miasta Kielce, w tym 10 rodzin zobowiązanych do współpracy przez sąd. W rodzinach tych przebywa 144 dzieci.

Objęcie opieką rodziny przez asystenta następuje z chwilą pierwszego kontaktu i wyrażenia przez rodzinę zgody na współpracę.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację prowadzoną przez asystentów dla 21 rodzin. Z dokumentacji wynika, że w rodzinach tych występują następujące problemy: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zaniedbania w sferze opiekuńczo-wychowawczej, pielęgnacyjnej, szkolnej i zdrowotnej, bezradność w trudnych sprawach, choroby, alkoholizm, trudne warunki mieszkaniowe, przemoc, niegospodarność.

Asystenci rodzin udzielali rodzinom pomocy i wsparcia poprzez:

- rozmowy wspierające, informujące, uświadamiające, motywujące, dotyczące: ograniczenia palenia papierosów w obecności dzieci; konieczności kontrolowania stanu zdrowia swojego i dzieci; zachowania abstynencji od alkoholu; opieki i pielęgnacji dzieci, problemów wychowawczych; dbania o higienę osobistą; konieczności skorzystania z terapii; leczenia odwykowego; pomocy specjalistów, tj.: psychologa czy psychiatry; potrzeby poświęcania dzieciom czasu i zabawy z nimi; systematycznego utrzymania porządku w mieszkaniu; zdrowego odżywiania; racjonalnego gospodarowania budżetem domowym,
- pomoc w dopełnieniu formalności związanych z: uzyskaniem dodatku wychowawczego 500 plus, dodatku mieszkaniowego, becikowego, mieszkania, uzyskaniem dofinansowania do wózka inwalidzkiego, przyjęciem dziecka do przedszkola, nadaniem stopnia niepełnosprawności, odroczeniem dziecka od obowiązku szkolnego, rozliczeniem PIT-u,
- organizowanie pomocy i wsparcia w edukacji dzieci poprzez wolontariuszy, także placówki wsparcia dziennego,
- wspólne załatwianie spraw w urzędach, szkołach, przedszkolach, placówkach wsparcia dziennego, ośrodkach kultury,
- wizyty asystenta rodziny w szkołach, w celu zasięgnięcia informacji o sytuacji szkolnej dzieci.

Ponadto asystenci pomagali rodzinom w zorganizowaniu przeprowadzki rodziny do nowego mieszkania, pozyskaniu artykułów dla nowo narodzonego dziecka.

Praca asystenta rodziny z rodziną odbywa się w oparciu o działania, o których mowa w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj:

- ***Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodzin i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11, a także koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Plan ten musi być powiązany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.***

Zgodnie z informacją zawartą w zał. nr 1 cz. III, pkt 1 do niniejszego wystąpienia pokontrolnego *plan pracy z rodziną* stanowi podstawowe i kluczowe narzędzie współpracy asystenta z rodziną. Plan pracy z rodziną opracowywany jest w ciągu 1 miesiąca do dwóch od rozpoczęcia pracy z rodziną na okres 6 miesięcy. Opracowanie planu pracy następuje po przeprowadzeniu diagnozy rodziny i ustaleniu kierunków pracy z rodziną, które mają miejsce podczas posiedzenia Zespołu Profilaktyki Rodzinnej z udziałem pracowników MOPR współpracujących z rodziną i przedstawicieli innych służb. Spotkanie Zespołu zwoływane jest najczęściej po upływie około miesiąca od momentu rozpoczęcia pracy przez asystenta. Bezpośrednio po uzyskaniu wytycznych od Zespołu asystent przystępuje do opracowania planu wspólnie z członkami rodziny. W opracowaniu planu asystent kieruje się zasadami: indywidualizacji, optymalizacji rozwiązań, podmiotowości klienta oraz zasadą podążania za klientem, co oznacza, że określenie potrzeb, celów i działań nie może się odbywać bez pełnego udziału rodziny. Druk przyjętego w MOPR planu pracy z rodziną (zał. nr 7) składa się z: części wstępnej zawierającej dane rodziny i asystenta, określonych oczekiwań i potrzeb rodziny, a także jej zasobów. Ponadto w planie określone zostały cele rodziny (główne i szczegółowe) oraz przewidywane efekty, a także harmonogram działań zaplanowanych na dany okres. Szczegółowy opis tworzenia i realizacji planu znajduje się w w/w zał. nr 1.

Z przeanalizowanych w trakcie kontroli planów wynika, że cele są trafnie określone, a zaplanowane działania odpowiednio dostosowane do potrzeb rodziny, np.: W przypadku jednej z rodzin określono następujące cele: zachowanie całkowitej abstynencji od alkoholu

przez Klientów, systematyczne uczęszczanie małżonków na spotkania z terapeutą ds. uzależnień, towarzyszenie asystenta w razie konieczności i potrzeby w różnych instytucjach oraz uzyskanie większego mieszkania. Natomiast działania podjęte to: motywowanie Klientów do abstynencji i udziału w „Szkole dla rodziców”, aktywizacja zawodowa, bieżące monitorowanie środowiska.

- ***Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.***

Zgodnie z informacją zawartą w zał. nr 1 cz. III, pkt 2, jednym z podstawowych zadań asystentów rodziny jest udzielanie pomocy w poprawie sytuacji życiowej klientów, ze szczególnym uwzględnieniem wypracowania umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, które jest ważnym obszarem życia rodziny, m.in., z uwagi na to, że wychowujące się w niej dzieci nabywają i kształtują swoje umiejętności i nawyki właśnie w domu rodzinnym poprzez modelowanie zachowań rodziców. Asystent podczas pierwszych wizyt w rodzinie dokonuje oceny tego obszaru życia, w szczególności pod kątem zaspokajania potrzeb dzieci. Różnice dotyczy wielu kwestii związanych z życiem codziennym rodziny, np.: żywienia, podziału obowiązków, sposobu gospodarowania środkami pieniężnymi itp. Analiza wyłonionych deficytów pozwala na dostosowanie działań do indywidualnych potrzeb każdej rodziny oraz metod pracy do poziomu umiejętności Klientów. Do najczęstszych metod pracy należy: edukacja, poradnictwo, modelowanie, instruktarze oraz treningi, w tym: trening prowadzenia gospodarstwa domowego, żywnościowy, z zakresu higieny osobistej i gospodarowania budżetem domowym wraz z zakresem oszczędnego gospodarowania mediami (zał. nr 1 cz. III pkt 2).

Z informacji zawartej w/w załączniku wynika, że z pomocy o której mowa powyżej w kontrolowanym okresie tj. od stycznia 2016 r. do dnia kontroli skorzystało 97 rodzin. Również analiza dokumentacji rodzin potwierdza udzielanie przez asystentów pomocy rodzinom w przezwyciężaniu szeregu trudności dnia codziennego.

- ***Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów: socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi.***

Do najczęściej udzielanych przez asystentów rodziny form pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych należą: działania mające na celu zapewnienie/uzyskanie niezbędnych środków finansowych, w tym: informowanie, udzielanie wskazówek i pomocy w zakresie uprawnień do świadczeń, pomoc materialna w postaci paczek świątecznych, zbiórki odzieży oraz rozwiązania problemów mieszkaniowych (pomoc w złożeniu wniosku o przydział mieszkania socjalnego, zamiany mieszkania, uzyskanie dodatku mieszkaniowego, energetycznego, świadczeń pieniężnych). Ponadto asystenci udzielają wsparcia i pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez kierowanie rodziców i dzieci do psychologa MOPR lub innych instytucji zewnętrznych, w zależności od rodzaju problemów. Rodziny objęte są również wsparciem i pomocą w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. W ramach udzielanej pomocy asystenci prowadzą poradnictwo i edukację na temat prawidłowej opieki i wychowania dzieci, korygują niewłaściwe zachowania dzieci i postawy rodzicielskie, kierują rodziców na zajęcia edukacyjne podnoszące kompetencje rodzicielskie, np. „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, grupy wsparcia. Ponadto asystenci

współpracują w tym zakresie z pedagogami szkolnymi, nauczycielami, pracownikami świetlic, poradni i przedszkoli, do czego również motywują rodziców (zał. nr 1 cz. III pkt 3).

- ***Wspieranie aktywności społecznej rodzin.***

Z informacji zawartej w zał. nr 1 cz. III pkt 4 wynika, że w zakresie wspierania aktywności społecznej rodzin, asystenci podejmowali następujące działania:

- inicjowali rozmowy edukacyjne na temat korzyści płynących z aktywności społecznej, takich jak m.in.: kontakt z innymi ludźmi, wyjście do środowiska zagrożonego marginalizacją społeczną, poznanie alternatywnego stylu życia – udział 120 rodzin;
 - zachęcali rodziny do wyrobienia i korzystania z *Karty Dużej Rodziny*, która umożliwia uzyskanie np. zniżki dla dzieci na przejazdy komunikacją miejską, bezpłatne wejścia na baseny MOSiR-u (16 rodzin posiada KDR);
 - zachęcali do skorzystania z bezpłatnych wejść do Teatryku Lalki i Aktora „Kubus” oraz Muzeum Zabawy i Zabawek (uczestniczyło odpowiednio 10 i 14 rodzin);
- Ponadto 53 rodziny były motywowane do skorzystania z usług świetlic środowiskowych w zakresie pomocy dzieciom w nauce i zagospodarowania czasu wolnego.

- ***Motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.***

Punktem wyjścia do realizacji powyższego zadania przez asystentów rodziny jest analiza sytuacji zawodowej dorosłych członków rodziny poprzez uzyskanie danych na temat ukończonych szkół, posiadanych kwalifikacji i dokumentacji w tym zakresie, a także posiadanie umiejętności nieudokumentowanych. W pracy z tymi osobami należy pamiętać, że brakuje im motywacji do zmian, wiary że można coś zmienić, a także cechuje ich bierność, niska samoocena i niskie poczucie wartości. W związku z powyższym asystenci podejmują działania mające na celu zmotywowanie klientów do zmian poprzez wykorzystywanie m.in. dialogu motywacyjnego. Kolejnym ważnym etapem jest kontakt z doradcą zawodowym. W tym celu asystenci kierują klientów najczęściej do Klubu Integracji Społecznej, urzędu pracy lub Centrum Integracji Społecznej.

Zgodnie z informacją zawartą w zał. nr 1, motywowanie klientów do podnoszenia kwalifikacji odbywa się poprzez: poprawę pozycji zawodowej a tym samym znalezienie lepszej pracy, zapewnienie stabilizacji zawodowej, możliwość rozwoju osobistego, a także wzmocnienie własnej wartości, budowanie u klienta sprawstwa, uświadomienie jaki wpływ mają sami na własną przyszłość. Ponadto asystenci proponują i kierują do różnego rodzaju form kształcenia, np.: w szkołach dla dorosłych, szkoleniach i kursach zawodowych. Istotnym elementem jest kwestia źródła finansowania kształcenia, z uwagi na fakt, iż klienci znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, zainteresowaniem cieszą się wyłącznie bezpłatne formy kształcenia.

- ***Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.***

Podobnie jak w przypadku poprzedniego zadania, konkretne działania aktywizacyjne podejmowane przez asystenta rodziny poprzedzone są analizą sytuacji zawodowej dorosłych członków rodziny. W sytuacji, gdy klient wykazuje gotowość do podjęcia pracy bądź powrotu na rynek pracy, asystent pomaga mu w aktywizacji zawodowej m.in. poprzez: kierowanie do doradcy zawodowego, dostęp do informacji o lokalnych miejscach pracy, pomoc

w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych, towarzyszenie podczas rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcą.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, iż zadanie to jest bardzo trudne do realizacji w rodzinach objętych opieką asystenta, z uwagi na fakt otrzymywania przez te rodziny świadczeń z pomocy społecznej, rodzinnych, wychowawczych i alimentacyjnych.

W momencie kiedy klient podejmie już pracę zarobkową, asystent mobilizuje go do jej utrzymania poprzez rozmowy edukacyjne i uświadamiające korzyści z posiadania pracy np. stałe źródło dochodu, świadczenia zdrowotne i emerytalne, a także możliwości korzystania z dóbr kulturalnych (kino, teatr, muzeum) (zał. nr 1 cz. III, pkt 5).

• **Motywowanie rodziców do udziału w zajęciach grupowych, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.**

Z informacji uzyskanych w trakcie rozmowy z asystentami rodzin, a także z dokumentacji i informacji zawartej w zał. nr 1, cz. III, pkt 6 wynika, że zadanie realizowane jest poprzez motywowanie rodziców do udziału w zajęciach grupowych mających na celu podnoszenie kompetencji wychowawczych poprzez uczestnictwo w "Szkole dla rodziców i wychowawców" (20 rodzin) oraz w grupie wsparcia - 2 rodziny. Uczestnictwo w tego rodzaju zajęciach pozwala na zdobycie wiedzy i praktycznych umiejętności, jak radzić sobie w trudnych sytuacjach związanych z wychowywaniem dzieci oraz umożliwia wymianę doświadczeń rodzicielskich.

Zajęcia dla rodziców na terenie Miasta Kielce prowadzone są w następujących placówkach:

- Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego "Azyl",
- Miejski Zespół Poradni Psychologiczno - Pedagogicznych,
- Sieć świetlic środowiskowych i ośrodków wsparcia dla rodzin "Cztery Katy",
- Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (SOW) - Punkt Interwencji Kryzysowej,
- Zespół Profilaktyki Rodzinnej.

W ramach działalności Zespołu Profilaktyki Rodziny w 2016 r. zorganizowano zajęcia "Szkoła dla rodziców i wychowawców", w których uczestniczyło 5 osób. Ponadto systematycznie odbywały się spotkania grupy wsparcia dla rodziców, w których udział brało 6 osób.

• **Udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.**

W udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych asystenci rodziny wykorzystują bogatą ofertę placówek wsparcia dziennego w formie świetlic środowiskowych, ognisk, klubów, których ogółem na terenie miasta Kielce działa 29, w tym:

- 25 placówek wsparcia dziennego typu opiekuńczego, zapewniających opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 4 placówki typu specjalistycznego, które w szczególności organizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, a także realizują indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne i psychoprofilaktyczne.

Asystenci ściśle współpracują z placówkami wsparcia dziennego, funkcjonującymi na terenie miasta. Informują klientów na temat oferty najbliższej położonej placówki, często towarzyszą rodzicom i dzieciom w pierwszej wizycie w tych miejscach, motywują do regularnego uczęszczania. Wspólnie ze specjalistami z tych placówek opracowują plan pomocy dziecku w zakresie pomocy w nauce i organizacji czasu wolnego (zał. nr 1, cz. III, pkt 8).

- ***Podjęcie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.***

W MOPR zostały opracowane procedury interwencji w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia małoletnich dzieci, które określają dwa zarządzenia:

- Zarządzenie Nr 34/2013 z dnia 1 lipca 2013 r. Dyrektora MOPR w Kielcach w sprawie wprowadzenia procedury interwencji w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia małoletnich dzieci i konieczności umieszczenia ich poza rodziną (zał. nr 5),

- Zarządzenie Nr 21/2014. Dyrektora MOPR w Kielcach z dnia 8 maja 2014r zmieniające Zarządzenie w sprawie wprowadzenia procedury interwencji w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (zał. nr 6).

Powyższe dokumenty szczegółowo regulują sposób postępowania oraz czynności podejmowane przez pracowników socjalnych i koordynatorów ZPR w sytuacji wystąpienia zagrożenia życia lub zdrowia dzieci.

W trakcie kontroli pracownicy MOPR podkreślali, iż rolą asystenta jest wspieranie rodziny. W wyniku wieloletnich doświadczeń pracowników socjalnych, którzy na co dzień łączyli rolę pomagacza i interwenta oraz konsultacji pomiędzy pracownikami Zespołu Profilaktyki Rodzinnej i pracownikami socjalnymi, zdecydowano o ograniczeniu roli interwencyjnej asystentów. Udział asystenta w działaniach interwencyjnych mógłby w sposób niekorzystny wpłynąć na dalszą współpracę z rodziną, psując dotychczasowe wypracowane relacje. Zdarza się, że asystent wykonując swoje obowiązki służbowe, zastaje w rodzinie sytuację, kiedy musi podjąć działania interwencyjne. Wówczas zgodnie z w/w Zarządzeniami ma obowiązek niezwłocznie powiadomić koordynatora ZPR i pracownika socjalnego z odpowiedniego rejonu.

W 2016 r. i w roku bieżącym asystenci rodziny podejmowali działania interwencyjne 5 razy, w 4 rodzinach. Powodem przeprowadzania interwencji w każdym przypadku było sprawowanie opieki nad dziećmi przez rodziców pozostających pod wpływem alkoholu.

- ***Prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.***

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli (zał. nr 1, cz. III, pkt 10) zadanie to jest realizowane przez asystentów przede wszystkim poprzez liczne rozmowy edukacyjne z rodzicami na temat prawidłowych metod i zasad wychowawczych, omawianie problemowych sytuacji, analizowanie, jak w danym momencie się zachować, korygowanie niewłaściwych postaw i zachowań dzieci. Asystenci dostarczają rodzinom ulotki, materiały edukacyjne, artykuły dotyczące właściwego postępowania z dziećmi. Tłumaczą specyfikę zachowań dzieci w poszczególnych etapach rozwojowych oraz korzyści wynikających z bycia konsekwentnym i wspierającym rodzicem. Bardzo istotnym elementem pracy asystentów bywa uświadamianie rodzicom konieczności okazywania dzieciom uczuć, ciepła i miłości. W przypadku pojawienia się poważnych problemów wychowawczych, asystenci umawiają rodziców i dzieci do psychologa lub sugerują konsultacje u innych specjalistów.

Powyższe działania w 2016 r. i w roku bieżącym były i są realizowane niemal we wszystkich rodzinach objętych wsparciem asystenta, podczas wszystkich spotkań z klientami.

- ***Prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną.***

Zarządzeniem Nr 16/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach z dnia 16 września 2015 r. w sprawie wykazu dokumentacji prowadzonej na stanowisku młodszy asystent rodziny, asystent rodziny i starszy asystent rodziny (zał. nr 7), wprowadzono wykaz dokumentów, które prowadzi asystent. W zarządzeniu wymieniono dwa rodzaje dokumentów: obligatoryjne i pomocnicze. Dokumenty obligatoryjne to: plan pracy z rodziną, aneks do planu pracy z rodziną, sprawozdanie miesięczne z pracy asystenta rodziny z daną rodziną, miesięczna karta czasu pracy asystenta rodziny, okresowa ocena sytuacji rodziny. Dokumenty pomocnicze to: arkusz obserwacji dziecka małego (od 0 do 3 lat) i instruktaż do obserwacji i diagnozy poszczególnych obszarów sytuacji rodziny. Wymienione dokumenty stanowią załączniki do Zarządzenia. Wzory dokumentów, tj. plan pracy z rodziną oraz okresowa ocena sytuacji rodziny skonstruowane są tak, by zawierały w nich jak najwięcej informacji o rodzinie. Konstrukcja planu umożliwia sprawne i efektywne planowanie pracy z rodziną.

- ***Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, któremu gmina zleciła organizację pracy z rodziną.***

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 w/w ustawy asystenci rodziny sporządzają nie rzadziej niż co pół roku okresową ocenę sytuacji rodziny. W analizowanych podczas kontroli teczkach rodzin znajdowały się dokumenty pn. *okresowa ocena sytuacji rodziny nr ...* (zał. nr 1, cz. III, pkt 12), którego wzór stanowi zał. nr 5 do Zarządzenia Nr 18/2014 z dnia 27.03.2014 r. Dyrektora MOPR w Kielcach.

Asystenci rodzin dokonują oceny zgodnie z opracowanymi "wskaźnikami do oceny sytuacji rodziny" oraz "instruktażem" stanowiącym zał. nr 7 do Zarządzenia Nr 16/2015 z dnia 16.09.2015 r. Dyrektora MOPR w Kielcach, który jest narzędziem pomocniczym, służącym do obserwacji i diagnozy poszczególnych obszarów sytuacji rodziny.

Po sporządzeniu pisemnej okresowej oceny asystencji przekazują ją do akceptacji swojemu bezpośredniemu przełożonemu, a następnie po uwzględnieniu jego uwag ocena przekazywana jest do dyrektora MOPR lub osoby przez niego upoważnionej, który zatwierdza dokument.

- ***Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.***

Z chwilą, gdy asystent stwierdzi, że rodzina nie wymaga już ciągłego wsparcia z jego strony oraz po konsultacjach z koordynatorem ZPR, rozpoczyna się proces stopniowego oddalania się asystenta od rodziny. Następnie na posiedzeniu Zespołu Profilaktyki Rodzinnej dokonywane jest podsumowanie pracy z rodziną oraz podejmowana jest decyzja o zakończeniu asystentury. Ponadto określona zostaje częstotliwość, sposób i czas trwania monitoringu (średnio od 3 do 6 miesięcy). Asystent rodziny informuje klienta o zakończeniu współpracy oraz sposobie i czasie trwania monitoringu. W czasie monitoringu asystent odwiedza rodziną średnio raz w miesiącu, przy czym częstotliwość odwiedzin podyktowana jest indywidualnymi potrzebami rodziny. W czasie monitoringu asystent pozostaje w stałym kontakcie z pracownikiem socjalnym, a także w razie potrzeby z przedstawicielami innych

instytucji, w tym: kuratorami sądowymi, pedagogami i wychowawcami ze szkół, świetlic i ognisk wychowawczych, wolontariuszami MOPR.

Po zakończeniu monitoringu asystent informuje o zakończonej pracy z daną rodziną właściwy rejon opiekuńczy MOPR, zwracając się jednocześnie z prośbą o objęcie rodziny pracą socjalną adekwatnie do jej potrzeb.

W 2016 r. zakończono pracę asystenta rodziny z jedną rodziną. Rodzina decyzją Zespołu do Spraw Profilaktyki Rodzinnej objęta została monitorowaniem przez okres 3 miesięcy. Monitorowanie przeprowadzał asystent rodziny. Natomiast po tym okresie, opiekę nad rodziną przejmie pracownik socjalny (zał. nr 8).

- ***Sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach.***

Zgodnie z informacją zawartą w zał. nr 1 cz. III, pkt 14 asystenci rodziny w okresie od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli nie sporządzali na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach z uwagi na brak wniosków.

Miały natomiast miejsce sytuacje, kiedy asystenci na wniosek klientów sporządzali opinie na temat rodziny, które dostarczane były do sądu przez samych klientów. W kontrolowanym okresie asystenci sporządzili 3 opinie na wniosek klienta.

- ***W jaki sposób odbywa się współpraca z podmiotami o których mowa w art. 15 pkt.18 i 19 ustawy.***

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystenci rodzin współpracują z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Do instytucji, z którymi najczęściej współpracują asystenci należą: sądy, policja, prokuratura, placówki oświatowe, poradnie psychologiczno - pedagogiczne, służba zdrowia, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, fundacje i stowarzyszenia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucjonalna piecza zastępcza. Współpraca polega głównie na osobistych lub telefonicznych kontaktach z przedstawicielami w/w instytucji, udziale w grupach roboczych, posiedzeniach Zespołu Profilaktyki Rodzinnej i innych działaniach podejmowanych w na rzecz dziecka i rodziny (zał. nr 1, cz. III, pkt 15).

- ***Udział asystentów w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.***

Asystenci rodziny w okresie od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli uczestniczyli w 11 zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Z informacji zawartej w zał. nr 1 cz. III, pkt 16 wynika, że zespoły odbywały się w rodzinie zastępczej spokrewnionej (1 zespół), rodzinnym domu dziecka (1 zespół), niepublicznej placówce rodzinnej (1 zespół), placówce opiekuńczo - wychowawczej typu specjalistyczno - terapeutycznego (6 zespołów), rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego (1 zespół) oraz rodzinie zastępczej zawodowej (1 zespół). Ponadto zdarzały się sytuacje, iż asystent nie mógł uczestniczyć w zespole z uwagi na znaczną odległość placówki, wówczas sporządzane były opinie dotyczące przebiegu współpracy z rodzicami biologicznymi, które wysyłane były do właściwej instytucji.

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku do kontroli nr 1 część V, MOPR w Kielcach nie korzystał z instytucji rodzin wspierających, jako instrumentu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, głównie z powodu braku osób z najbliższego otoczenia mogących dać gwarancję właściwego pełnienia tej funkcji. Z doświadczeń asystentów rodziny, którzy dokonywali rozeznania w środowisku klientów wynika, że ich otoczenie w dużej mierze stanowią osoby i rodziny pozbawione wzorców prawidłowych ról społecznych, z podobnymi problemami i dysfunkcjami. Rodzinom wymagającym dodatkowego wsparcia, obok asystenta rodziny, MOPR udziela pomocy w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych. Ponadto Ośrodek jest przygotowany do zorganizowania szkoleń w sytuacji wskazania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.

Kolejnym zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 176 w/w ustawy jest tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.

W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, iż na terenie miasta Kielce funkcjonuje 27 placówek wsparcia dziennego (zał. nr 1 cz. VI tabela). Spośród wszystkich placówek 5 prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach. W przypadku 3 placówek podmiotem prowadzącym są placówki opiekuńczo - wychowawcze ("Azyl", "Kamyk", "Dobra Chata"), które są jednostkami budżetowymi, dla których organem prowadzącym jest Miasto Kielce. Natomiast dla pozostałych organami prowadzącymi są organizacje pozarządowe takie jak: Stowarzyszenie "Nadzieja Rodzinie" (6 placówek), Stowarzyszenie Pomocni w Drodze "Rafael" (3 placówki), Oratorium Świątokrzyskie Świętego Jana Bosko (2 placówki), Caritas Diecezji Kieleckiej (2 świetlice), Stowarzyszenie Chrześcijańskie "Miejsce dla Ciebie" (1 świetlica), Stowarzyszenie SIEMACHA (1 świetlica), Stowarzyszenie Nauczycieli i Wychowawców w Kielcach (1 placówka), Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo (1 ognisko wychowawcze), Fundacja "Możesz Więcej" (1 świetlica) i Uczniowski Klub Sportowy "Zalew Kielce" (1 świetlica). Wszystkie niepubliczne placówki wsparcia dziennego funkcjonują w oparciu o art. 190 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dot. zlecenia realizacji zadań zgodnie z art. 18 ust. 2 cyt. ustawy.

Z informacji zawartej w zał. nr 1 cz. VI do niniejszego wystąpienia wynika, iż nadzór merytoryczny nad niepublicznymi placówkami sprawuje organ prowadzący placówkę jako bezpośrednio odpowiedzialny za ich funkcjonowanie. Natomiast nadzór nad realizacją zadania zleconego prowadzi komórka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi MOPR. Nadzór ten polega na analizie złożonych sprawozdań częściowych i końcowych z wykonania zadań publicznych pod kątem merytorycznym, a także finansowym. Sprawozdania są potwierdzeniem prawidłowego rozliczenia się danej organizacji z właściwego wykorzystania udzielonej dotacji. Ponadto przeprowadzane są wizytacje placówek w zakresie uczęszczania liczby dzieci do placówki w stosunku do ustalonych miejsc.

Natomiast w przypadku sieci świetlic "4 Kąty", które są w strukturze MOPR Kielce, nadzór

nad działalnością placówki prowadzony jest przez Prezydenta Miasta Kielce. W kontrolowanym okresie w placówce została przeprowadzona kontrola przez Wydział Kontroli Edukacji, Kultury i Sportu Urzędu Miasta Kielce.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

W myśl art. 176 pkt 5 w/w ustawy gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy.

Zgodnie z informacją zawartą w zał. nr 1 cz. VII oraz wyjaśnień z-cy dyrektora MOPR pani Doroty Ławniczak wynika, iż Ośrodek otrzymał pisemną interpretację z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach z dnia 5.10.2011 r. (zał. nr 9), z której wynika, iż miasto na prawach powiatu jest jednostką samorządu terytorialnego wykonującą zadania gminy i powiatu. Przekazywanie dotacji z części dotyczącej gminy do części dotyczącej powiatu spowodowałoby udzielenie dotacji przez jednostkę samorządu terytorialnego, jaką jest miasto na prawach powiatu, samej sobie. W ocenie Izby, Miasto Kielce jako miasto na prawach powiatu powinno całość wydatków na zadania określone przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zaplanować w części dotyczącej powiatu.

Liczba dzieci na dzień 23.02.2017 r. pochodzących z Miasta Kielce i przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych na terenie miasta Kielce wynosi 238 dzieci, w tym: w rodzinnej pieczy zastępczej – 181, a w instytucjonalnej pieczy – 57. Natomiast liczba dzieci na dzień 23.02.2017 r. pochodzących z miasta Kielce, a przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych poza terenem miasta Kielce wynosi 18 dzieci, w tym: 1 - powiat włoszczowski, 4 – powiat kielecki, 1 – powiat starachowicki, 1 - Miasto Koszalin, 5 – powiat kielecki, 1 – powiat konecki, 1 – powiat skarżyski, 1 – powiat jędrzejowski, 1 – powiat zgierski, 1 –powiat myszkowski, 1 – powiat starachowicki.

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach ustanowił wewnętrzne regulacje dotyczące pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i zagrożonych kryzysem pozwalające na identyfikowanie tych rodzin, diagnozowanie ich potrzeb oraz planowanie wsparcia.

Zarządzeniem Nr 152015 Dyrektora MOPR z dnia 14.09.2015 r. wprowadzona została „procedura postępowania pracownika socjalnego świadczącego pomoc we formie pracy socjalnej na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.” Zgodnie z procedurą pracownik socjalny zobowiązany jest reagować na każdy sygnał mogący świadczyć o trudnościach opiekuńczo – wychowawczych w rodzinie. Pracę z rodziną zagrożoną pracownik socjalny odbywa poprzez samodzielne działania lub we współpracy z Zespołem Profilaktyki Rodzinnej działającym w strukturze MOPR. W sytuacjach, gdy pracownik socjalny uzna, że rodzinie należy udzielić dodatkowego

wsparcia, po uzyskaniu pisemnej zgody rodziny, wnioskuję do dyrektora MOPR o przydzielenie asystenta (zał. nr 1 cz. VIII).

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 10 rodzin, z którymi pracuje pracownik socjalny. W rodzinach tych stwierdzono następujące problemy: niepełnosprawność, brak wystarczających środków na życie i zaspokojenie podstawowych potrzeb, bezrobocie, nadużywanie alkoholu, samotne rodzicielstwo. W ramach pomocy i wsparcia, rodziny otrzymały pomoc w formie obiadów szkolnych, specjalistycznych usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych, dodatku wychowawczego 500 plus, zasiłku pielęgnacyjnego oraz alimenty. Poza świadczeniami rodziny zostały zmotywowane m.in. do poszukiwania pracy oraz zgłoszenia się do doradcy zawodowego w KIS; zaproponowano również podniesienie kwalifikacji oraz motywowano do kontaktu z terapeutą ds. uzależnień i podjęcia leczenia odwykowego.

Podczas kontroli przeanalizowano również dokumentację prowadzoną przez koordynatorów Zespołu Profilaktyki Rodzinnej, która prowadzona jest w formie indywidualnych teczek dla każdej rodziny zgłoszonej do Zespołu. Dokumentacja w pełni odzwierciedla czynności podejmowane w obszarze pracy z rodziną, m.in.: kontakty z pedagogiem szkolnym odnośnie zachowania dziecka klientki i spędzania przez nie wolnego czasu, zaproponowanie konsultacji psychologicznych, współpraca z kuratorem. Oprócz dokumentacji wynikającej z Regulaminu ZPR w teczkach rodzin znajdują się także kwestionariusze wywiadów środowiskowych, plany pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny, wnioski o przydzielenie rodzinie asystenta oraz zgody na podjęcie współpracy z asystentem rodziny. Dalsza praca z rodziną dokumentowana jest w teczkach prowadzonych przez asystentów rodzin.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem."

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 część IX zadanie nie jest realizowane ze względu na brak wniosków osób uprawnionych. Jak wynika z informacji MOPR podjął działania mające na celu realizację przez asystentów rodziny nowego zadania, w tym celu przygotowane zostały zmiany do regulaminu funkcjonowania Zespołu Profilaktyki Rodzinnej oraz wzory dokumentów takich jak: wniosek dla osób uprawnionych o koordynowanie wsparcia, o którym mowa w w/w ustawie; zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 w/w ustawy. W trakcie opracowywania jest wzór upoważnienia zgodnie z art. 8 ust. 3 cyt. ustawy. Ponadto na stronie internetowej Ośrodka ukazał się informator dla osób zainteresowanych pomocą przysługującą w ramach ustawy.

Ustaień dokonano na podstawie:

- rozmów z zastępcą dyrektora MOPR panią Dorotą Ławniczak, kierownikiem Działu Opieki i Wychowania panią Izabelą Aniołek, z-cą kierownika Działu Opieki i Wychowania panią Jolantą Bandura oraz asystentami rodzin;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego MOPR, dokumentacji dotyczącej kwalifikacji asystenta rodziny, dokumentacji prowadzonej przez asystentów, pracowników socjalnych i koordynatorów z Zespołu Profilaktyki Rodzinnej oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny – zadanie realizowane prawidłowo. Aktualnie trwają prace nad opracowaniem nowego Programu na lata 2017 – 2019.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny – zadanie realizowane prawidłowo. MOPR w Kielcach zatrudnia 14 asystentów, którzy posiadają kwalifikacje i spełniają wymagania zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystenci sukcesywnie podnoszą swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach i warsztatach.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci. – zadanie realizowane prawidłowo. Dokumentacja prowadzona jest rzetelnie, na bieżąco. Odzwierciedla sytuację rodziny oraz postępy jakie rodzina czyni dzięki współpracy z asystentem. Z dokumentacji można wywnioskować, że asystenci świadczą na rzecz rodzin wszelką dostępną pomoc i wszechstronne wsparcie, poczynając od codziennych obowiązków tj.: sprzątanie, gotowanie, dbanie o higienę, robienie zakupów, a skończywszy na organizowaniu wsparcia specjalistycznego, pomocy w znalezieniu pracy czy zmianie mieszkania. Natomiast część zadania dot. tworzenia rodzin wspierających jest nie realizowana z uwagi na brak osób z najbliższego otoczenia rodzin dających rękojmię odpowiedniego wsparcia.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – Miasto Kielce ponosi koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy – zadanie realizowane prawidłowo przez pracowników socjalnych we współpracy z Zespołem Profilaktyki Rodzinnej, zgodnie z wprowadzoną „Procedurą postępowania pracownika socjalnego świadczącego pomoc we formie pracy socjalnej na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.”

Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – zadanie nie jest realizowane, ponieważ do dnia kontroli nie zgłosiły się osoby uprawnione.

Mając powyższe na uwadze nie wydaje się zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednakowych egzemplarzach, z czego jeden przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, a drugi włącza się do akt kontroli.

Katarzyna Arendak

Anna Konieczna

Anne Knyr

Alija Sajan

(osoby kontrolujące)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Anna Głuska

DYREKTOR

WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

(zarządzający kontrolę)

Wykaz załączników:

1. Pisemne informacje przygotowane przez z-cę Dyrektora MOPR p. Dorotę Ławniczak.
2. Zarządzenie Nr 14/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach z dnia 14 września 2015 r.
3. Cele główne i strategiczne „Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej dla Miasta Kielce na lata 2017-2019”.
4. Karta opisu Stanowiska Pracy pracownika Działu Opieki i Wychowania.
5. Zarządzenie Nr 34/2013 z dnia 1 lipca 2013 r. Dyrektora MOPR w Kielcach.
6. Zarządzenie Nr 21/2014 z dnia 8 maja 2014 r. Dyrektora MOPR w Kielcach.
7. Zarządzenie Nr 16/2015 z dnia 16 września 2015 r. Dyrektora MOPR w Kielcach.
8. Sprawozdanie miesięczne z pracy asystenta rodziny z daną rodziną – monitoring.
9. Pismo Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach z dnia 5.10.2011 r.